

Cununa Credinței

Periodic al Bisericii Sfânta Vineri-Nouă cu hramul Cuvioasa Parascheva

Anul 8 Nr. 4 Iulie 2009

În acest număr puteți citi:

- Ilie
- Tradiții în „Cuptor”
- Ștefan cel Mare și Sfânt
- Lumea în care trăim
- Paradoxala Ortodoxie
- Ce trebuie să faci în biserică
- Noi, bă, suntem hristosul lumii..
- Sfinți români:
Sf. Ierarh Leontie de la Rădăuți
Sf. Mc. Epictet și Astion
Sf. Mc. Emilian de la Durostor
Sf. Cuv. Partenie și Rafail
- O istorie a ortodoxiei românești –
Bisericile rupestre din România
(III)
- Întrebări și răspunsuri – *De ce l-a
mai creat Dumnezeu pe om dacă
știa că va cădea în păcat?
Cine sunt cei săraci cu duhul?
De ce se aprinde candela?*
- Pro și contra – Vine Apocalipsa?
(III)
- Coaliția Orientală (III)
- Cele nouă ceruri
- Programul liturgic

ILIE

Nicolae STEINHARDT

...Omul acesta cu înfățișare frustă, de nu și sălbatică, nu umblă câtuși de puțin cu jumătăți de măsură, ori cu mânuși și cu săru-mâna. E un ins dintr-o bucată, are fire de luptător. Vorbește pe șleau, oprește ploaia pe vreme de trei ani și jumătate, aduce foametea în țară și junghe dintr-o dată nu mai puțin de patru sute cincizeci de proeți ai lui Baal. (...) Ilie urăște minciuna, fățarnicia și nedreptatea și nu știe ce-s acelea: slăbiciunea, compromisul, eufemismele, frazele mieroase și expresiile în doi peri. (...) Împilarea, asuprirea, samavolnicia, fățarnicia mai ales îl scot din sărite (...) Mereu glăsuiește deschis și dur, mereu crede neclintit în dreptate și într-un Dumnezeu pedepsitor fără părtinire (...) Nu se înduplecă, nu se lasă cucerit, ademenit, îmbrobodit, speriat, mituit. Amenințările ori măgulirile puterii îl lasă stană de piatră. Prea puțin îi pasă. Distinge net între bine și rău, pe unul ca el nu-l poți prosti sau amăgi cu discursuri ticluite și scorniri (...) aprig și neînfricat luptător și căzuș al binelui, dreptății și adevărului (...) neostoit, bătaios, nepotolit (...) Să ne fie nouă tuturor pildă de neînfricare, sinceritate, dragoste de Dumnezeu, vorbire neprefăcută, silă de minciună și de idolatrie, scârbă de fățarnicie și de uimită silă atunci când ne întâmpină pe calea întortocheată a vieții scârbavnica impostură.

Tradiții în “Cuptor”

Maria GOLBAN

Săptămânile lunii iulie se numesc: „săptămâna secerișului” “săptămâna Panteliilor”, “săptămâna lui Sântilie” și “săptămâna verii”. În «săptămâna secerișului» se seceră grâul lucrându-se de la răsăritul până la asfințitul soarelui. Săptămâna a doua este dedicată Panteliilor (Pârliilor), surorile Sfântului Ilie.

A treia săptămână îl are în centru (20 iulie) pe Sfântul Ilie «Căruțașul Raiului», cel despre care se spune că leagă și dezleagă ploile, tună, fulgeră și trăznește.

Divinități malefice, Cirovii de vară trimit stihiiile naturii, sau animale dăunătoare, să-i pedepsească pe cei care nesocotesc sărbătorile lor. Aceste sărbători sunt mai cunoscute în satele din Oltenia, Muntenia și Moldova și se țin pentru ca oamenii să fie feriți de boli. În Calendarul popular, Cricovii marchează, mijlocul Verii Pastorale (care începe la Sângiorz și se încheie la Sâmedru) și, împreună cu Cirovii de Iarnă, adică miezul Iernii Pastorale, împarte anul agrar și pastoral în două anotimpuri egale ca număr de zile.

Despre Sf. Marina se spune că protejează sufletul copiilor morți. Această zi o țin, în special, femeile însărcinate, de frica bolilor. Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul - a cărui zi a fost stabilită de biserica ortodoxă la 20 iulie

Ca divinitate solară și meteorologică, Sântilie provoacă tunete, trăznete, ploi torențiale și incendii, leagă și dezleagă ploile și bate cu grindină. Și mitologia românească este foarte bogată în legende legate de Sântilie, culese de pe întreg arealul țării. „Dracii și Sf. Ilie” „Dracii în ceruri s-au apucat să facă munți, ziduri mari, să ajungă până la Dumnezeu ca să-l răstoarne. Dumnezeu dacă a văzut așa, a trimis pre Sf. Ilie și i-a zis: - Ilie! Ia un căluș (păhar) de miere și o azimă de orz și mergi cu tunul de trânteste pe draci la pământ. Sf. Ilie când a tunat, toți au căzut la pământ, unii s-au făcut dohot, alții au fugit”. (Elena Niculiță-Voronca în „Datinile și tradițiile poporului român, adunate și așezate în ordine mitologică”). În toate legendele, Sântilie este reprezentat ca o divinitate solară și meteorologică, în ziua căreia au loc incendii, furtuni cu tunete și fulgere, grindină și ploi violente, iar cine nu respectă această zi este pedepsit aspru. Despre Sf. Ilie se spune (în variante diferite) că ar fi fost un om obișnuit – soldat sau păstor, agricultor sau negustor de vite, care, fiind amăgit de diavol, și-ar fi ucis familia, iar pentru aceste crime a trebuit să ispășească toată viața: „stă închis 40 de ani într-un beci sau bordei; cară apă cu gura mergând în genunchi, pentru a uda un lemn putred; adună lemne din pădure 9 ani pentru a clădi un rug imens în care se aruncă și arde de viu; păzește o turmă de oi în vârf de munte, etc”. (Ion Ghinoiu în „Obiceiuri populare de peste an”). Se spune că, în cele

din urmă, Dumnezeu s-a îndurat de suferințele lui și, considerând că și-a ispășit păcatul, l-a adus în cer, dându-i un loc între sfinți, o trăsură de foc cu 4 cai înaripați și un bici de foc cu care să gonească diavoli. Se crede că „tunetul ar fi zgomotul făcut de huruitul trăsorii lui de foc, iar trăsnetul este biciul de foc cu care îi lovește pe diavoli care se ascund peste tot pe pământ, în turlele bisericilor, prin pomi, pe sub strașina caselor și în corpurile animalelor – în special câini și pisici” (T. Pamfile - Sărbătorile de vară) În Calendarul popular, sfârșitul lunii iulie este considerat sfârșitul verii și începutul toamnei. Acum, berzele se pregătesc de plecarea, iar cerbii ies din râuri, anunțând, astfel, răcirea apei.

Moșii de Sântilie - Ziua lui Sântilie este dedicată și cultului strămoșilor, în special al copiilor morți. „În această zi, femeile din anumite zone ale țării dădeau copiilor mere, astfel să se bucure și cei în viață și cei morți. Pomul din care se dădea de pomană trebuia să fie neatins până atunci, că de l-ar fi scuturat, s-ar fi jucat cu merele sau ar fi mâncat înainte de sărbătoare, Sfântul Ilie ar fi dat grindină”. (Artur Gorovei – „Credințe și superstiții,,)

În folclorul românesc, Sântilie este considerat și patron al merelor verzi, timpurii. Hora Sântiliei este o tradiție pastorală, prenupțială (jud. Covasna). Ciobanii care coborau cu turmele de la stână, le aduceau fetelor iubite o furcă de tors, cioplită de ei și un caș, apoi le introduceau în joc. Fetele care nu erau „băgate” în horă, nu puteau fi pețite, fiind nevoite să aștepte până la Sântilie următor. Credințe și datini de Sf. Ilie De Sfântul Ilie, femeile duc busuioc la biserică și-l pun la iconostas. La sfârșitul slujbei, îl iau și îi dau foc, iar cu cenușa lui se freacă copiii în gură, când au bube. Alte credințe străvechi afirmă că Sf. Ilie este stăpânul unei fiinte puternice, numită „sorb”. Acesta soarbe apele, sau soarbe broaște și balauri. Așa își explica poporul și ploile cu broaște. Tradiția ne spune că Sfântul Ilie se plimbă pe cer într-un car. Pentru a nu aluneca, acesta are cuie pe roti, care găuresc cerul, iar apa se scurge pe pământ sub formă de ploaie. Este bine ca în vreme de furtună, ferestrele și ușile caselor să nu fie lăsate deschise, ca să nu se poată strecura vreun drac înăuntru și casa să fie trăsniță; Tradiția populară spune că dracul trage mai mult la carpen, de aceea e bine să nu ai la casă acest lemn, ori să te adăpostești sub carpen. În vreme de furtună, este bine să stai la luminișuri și mai bine să te plouă, căci la adăposturi toți dracii trag. Trebuie să-ți faci cruce des, căci Dumnezeu i-a zis lui Ilie, când i-a dat biciul în mână: „Ilie, în toate să dai, dar în cruce nouă să nu dai!”.

(Sursa: folclornepieritor.blogspot.com)

Ștefan cel Mare și Sfânt

Cronica poloneză a lui Maciej Strykowski (sec XV). Acest Ștefan, voievod al Moldovei, era iscusit și norocos, căci într-un rând a biruit o sută cincizeci de mii de turci, pe lângă alte lupte dese și însemnate cu ei. Acesta, de asemenea, a alungat pe Matias, regele Ungariei cel viteaz, din Țara Moldovei și din cea secuiască, nimicind cu dânsul o mare oaste de unguri și rânind pe regele însuși cu trei săgeți, în dreptul orașului Baia, după care izbândă i-a luat și țara secuiască. El, de asemenea, și pe tătari i-a biruit de câteva ori, de asemenea pe regele Poloniei, Albert, l-a biruit în Bucovina, împotriva așteptărilor alor noștri. Orice istoric poate să-l preamărească cu drept cuvânt pentru acest slăvit noroc cu o țară așa de mică. Despre acesta, moldovenii și muntenii cântă mereu, la toate adunările lor, pe scripci sârbești, rostind în limba lor: „Ștefan, Ștefan voievod, Ștefan, Ștefan voievod a bătut pe turci, a bătut pe tătari, a bătut pe unguri, pe ruși și pe poloni”. Când mergeam spre Turcia, am văzut la București, orașul de scaun, la curtea domnului Țării Românești, unde am fost la ospăț, cum atârna pe peretele iatacului domnului un chip, zugrăvit pe lemn, după obiceiul vechi, arătându-l pe acest Ștefan, înalt la statură, șezând cu coroană regească pe cap. [...] Din cauza nespusei lui vitejii, îl socotesc ca sfânt.

Cronică turcească - [...] Dar și oastea ghiaurilor răi din fire, care era cât un ocean de întinsă, punându-se în mișcare ca un uragan și ca un vânt puternic aducător de nenorociri, a aruncat cu vântul orgoliului său butoiul și l-a împins spre mal pe un val. [...]

Dar acei ageamii care nu erau obișnuiți cu luptele, au obosit de a mai privi bătălia încă înainte ca ea să se fi isprăvit. Abia căutau prilej de fugă. Când au văzut oarecare îngăduință, ei s-au împrăștiat de tot și au fost cauza înfrângerii și a celorlalți. Părăsind lupta și măcelul, au fugit astfel încât nici nu s-au mai uitat îndărăt. Nici nu era chip. Ei s-au călcat în picioare unii pe alții ca niște turme de oi și nici cei viteji și bravi nu au mai putut găsi cale ca să mai lupte. Suleiman pașa nu a putut să-i strângă într-alt loc pe ostașii aceia care se împrăștiu. Oricât de mult s-a străduit și oricât de multe sfortări a depus, el nu a putut totuși să-și închege și să-și rânduiască alaiul.

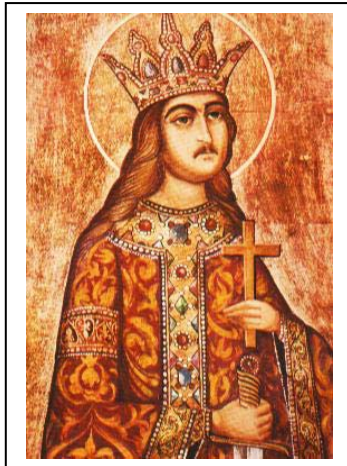
După o vreme, văzând moldoveanul că ținutul acela a rămas pustiu și aflând că dușmanul a fugit, a pornit pe urmele lui și a pus mâna pe cei pe care i-a găsit slabi. [...] Când călăreții, venind iute ca vântul și cu iuțeala unui torent, s-au îngămădit în groapa aceea, cei care au dat primii peste ea au rămas împotmoliți, devenind astfel punte pentru cei care au sosit după ei. Cetele care veneau unele după altele s-au răvășit ca valurile. În groapa aceea s-au împotmolit caii multor mii de oameni și picioarele multor trupuri, rămânând astfel în mlaștina morții. După ei au venit dușmanii și, trântindu-i și pe cei care nu căzuseră încă de pe calul vieții, le-au luat capul și cămășile. Ostașii care s-au salvat din nenorocirea aceea au scăpat din mâna dușmanului ieșind din Țara Românească.

Cronică germană - Cu căpetenia aceea au plecat mulți nobili de la curtea împăratului, cu mult alt popor și s-au dus în Valahia [Moldova], asupra voievodului [Ștefan cel Mare]. Domnul voievod i-a primit, dar curând după aceea a ucis 13.000 și a prins 5.000 dintre ei. Și așa un strigăt a venit până la Constantinopol și atâta tânguire s-a ridicat, că de mulți ani nu se auzise așa [...]. După aceea, în 1476, a făcut o înțelegere turcul cu regele tătar, ca ei, în același timp, împreună să meargă în Valahia, asupra voievodului. Dar regele tătaresc a venit mult mai devreme și a răpit voievodului mult popor. Voievodul s-a grăbit după el și a redobândit mult din poporul său. Curând după aceea, a venit și turcul în țara sa. Voievodul i-a ieșit și lui în întâmpinare și a tăbărât într-o pădure cu 12.000 de oameni și a luptat cu turcii dar, din păcate, i-au ucis

într-o jumătate de oră 4.000 de oameni; cu ceilalți, [turcul] a plecat de acolo și i-a ars un oraș frumos.

Cronica franceza a lui Jean Molinet (sec. XV) [...] De asemenea, voievodul Moldovei, numit Ștefan, voievod, ceea ce vrea să însemne un soi de guvernator, căci el are în mână toată Moldova, toată Valahia, atât cea de jos, cât și cea de sus. Acest voievod nu a vrut niciodată să facă jurământ, nici să se supună regelui Matias, ci s-a războiat mereu cu el, nerecunoscându-i acestuia nici un drept la coroană. Acest voievod s-a luptat într-o [singură] zi cu două oști, a zisului rege Matias și a turcilor, și a câștigat bătăliile.

Cronica de la Mănăstirea Gutânsk [...] 1497. Olbraht, regele Poloniei, s-a sfătuit cu fratele său, Alexandru, cneazul Litvaniei, să alunge pe Ștefan din voievodatul Moldovei și să trimită acolo pe fratele său, Jicmont, iar după aceea să pornească împotriva turcilor. Și, adunându-se cu toți polonii [...], a pornit împotriva Moldovei și a răspândit această veste, că merge împotriva turcilor. Înțelegând Ștefan viclenia, a trimis la rege, spunându-i: „Cum se face, dacă pornești împotriva turcului, că nu mergi pe drumul obișnuit spre turci, ci în țara mea, precum văd că vrei s-o apuci; însă să știi aceasta, că mult ai să te căiești”. Regele, însă, a prins pe soli și i-a închis la Liov. Atunci au fost multe semne rele pentru rege, dar regele totuși a intrat în Moldova și a asediat Suceava, cetatea de scaun a Moldovei, dar nu a putut s-o ia, căci cetatea s-a apărut puternic și au căzut mulți polonezi. Iar apoi, auzind regele că Ștefan se adună cu moldovenii și tătarii și turcii și pornește asupra lui și nu are nici o izbândă împotriva cetății, s-a întors la ale sale. Iar Ștefan s-a luat după ei și i-a ajuns în codrul Bucovinei și a poruncit oamenilor lui să le taie drumurile și trecătorile peste tot, încă a poruncit ca în locurile strâmte să rezeze de la rădăcina copacii. Iar după aceea, sosind acolo polonii, dintr-o parte el singur i-a lovit, iar din cealaltă parte a poruncit să se prăvălească pădurea asupra lor. Și i-a nimicit acolo fără milă și i-a gonit până la graniță, bătându-se. Și așa de mare a fost înfrângerea polonilor atunci, încât regele abia s-a întors cu zece oameni, după care, de atunci, regele s-a îmbolnăvit. 1504. A murit Ștefan, voievodul Moldovei, oștean viteaz ca un al doilea Alexandru; de multe ori a bătut pe împăratul turcesc cu marile lui oștiri, de asemenea și pe tătari și pe Matei, regele Ungariei, și pe regele Poloniei, Albert.

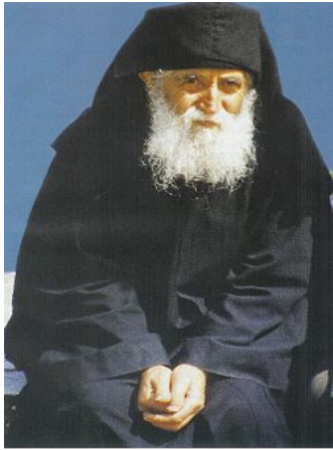

Scrisoarea doctorului Matteo Muriano către Sinioria Veneției (7.12.1502) Cât despre sus-numitul domn, el este un om foarte înțelept, vrednic de multă laudă, iubit mult de supușii săi, pentru că este îndurător și drept, veșnic treaz și darnic, arată bine la trup pentru vârsta sa, dacă această meteahnă nu l-ar fi chinuit, dar sper, cu [ajutorul lui] Dumnezeu, să-i aduc o ușurare, după cât pot să-mi dau seama acuma la început. Fiul său, domnul Bogdan voievod, urmează pilda domnului, tatăl său, e sfios ca o fată și e bărbat viteaz, prieten al virtuților și al oamenilor virtuțioși, este tânăr cam de vreo 25 de ani. Supușii sunt toți bărbați viteji, ageri și nu făcuți să stea pe perne, ci la război pe câmpul de luptă. Acest domn prevestit poate să ridice 60.000 de oameni de ispravă, adică 40.000 de călăreți și 20.000 de pedestri. Țara este mănoasă și foarte frumoasă și bine așezată, plină de animale și de toate bucatele, [are de toate] afară de untdelemn (?). Grânele se seamănă în aprilie și în mai, iar vinuri de felul celor din Friul se obțin în august și septembrie. Pășuni sunt foarte bune. În această țară s-ar putea ține peste 100.000 de cai. De aci se merge până la Constantinopol în 15 sau 20 de zile, de aceea reamintesc cu toată supunerea înălțimii Voastre că de aci s-ar putea ataca flancurile acestui perfid sultan turcesc și din câte îmi spun mulți oameni vrednici de încredere și negustori care vin de la Constantinopol, turcii au mare frică de acest domn și de creștinii ce și-ar face drum prin această țară.

Lumea în care trăim

**Cuviosul Paisie
AGHIORITUL „Cu durere și
dragoste pentru omul
contemporan”**

Marea majoritate a lumii
epocii noastre este instruită
lumește și aleargă cu o
viteză lumească mare. Dar
fiindcă îi lipsește frica de
Dumnezeu – *în-ceputul
înțelepciunii este frica de
Dumnezeu* (Ps. 110,10) –

lipsește frâna, și cu viteză,

fără frână, sfârșește în prăpastie. Oamenii au foarte
multe probleme și, cei mai mulți, sunt foarte amețiți. Și-
au pierdut orientarea. Încet-încet se îndreaptă spre a nu
mai putea să se controleze pe ei înșiși. Dacă cei ce vin
în Sfântul Munte sunt atât de tare zăpăciți, atât de
încurcați, cu atâta neliniște, gândiți-vă: ceilalți care sunt
departe de Dumnezeu, de Biserică, cum vor fi?

Și vezi în toate țările furtună, amețală mare.
Sărmana lume – Dumnezeu să se milostivească – fierbe
ca oala minune. Și cei mai mari cum lucrează!
Bucătăresc, gătesc, le aruncă pe toate în oala minune și
acum oala fluieră. Am spus unuia care avea o funcție
mare: *De ce nu luați aminte la unele lucruri? Ce va fi?. Părinte,*
îmi spune, mai întâi răul era ca puțină zăpadă; acum s-a făcut
troian. Numai o minune poate ajuta. Dar felul în care unii
înțeleg să ajute într-o situație, fac mai mare troianul
răului. Nu caută cum să strice acest troian, ci îl fac mai
mare. Acum este nevoie de o bombă ca să îl sprgi.

Mă doare de două ori: o dată că prevăd o
situație și strig ca să prevenim un rău pe cale să se
producă și o dată pentru că nu se dă importanță și se
face răul, iar abia după aceea vin ca să îi ajut. Acum
înțeleg cât au suferit proorocii. Cei mai mari mucenici
au fost proorocii. Mucenici mai mari decât toți
mucenicii chiar dacă nu au murit toți cu moarte
mucenicească. Pentru că mucenicii sufereau puțin timp,
în timp ce proorocii vedeau o situație și sufereau
mereu. Au strigat, au strigat, și ceilalți erau indiferenți.
Iar când a venit vremea și i-a ajuns mânia lui
Dumnezeu din pricina nepăsării lor, erau chinuți și
accia (proorocii) împreună cu ei. Cel puțin atunci la atât
ajungea mintea oamenilor: lăsau pe Dumnezeu și se
închinau idolilor. Astăzi, pe cât înțeleg, există o idolatrie
mai mare.

Noi n-am conștientizat că diavolul a hotărât
să distrugă faptele lui Dumnezeu. Este hotărât să
lucreze astfel ca să distrugă lumea. A turbat, pentru că a
început să intre în lume neliniștea cea bună. Acum face
ca un criminal, care atunci când îl înconjoară spune:

Nu mai am izbăvire! Mă vor prinde! – și sparge tot. Sau ca
militarii, care, în vreme de război, atunci când li se
termină munițiile, scot sulita, sau sabia și se aruncă în
luptă orbește, spunându-și: *Și așa suntem pierduți; să
omorâm cât mai multe cât putem mai mulți.* Lumea arde.
Pricepeți asta? Au cuprins-o multe ispite. O astfel de
văpaie a aprins diavolul că de s-ar aduna toți pompierii,
n-o pot stinge. Văpaie duhovnicească. N-a rămas nimic.
Numai de rugăciune e nevoie, ca să se milostivească
Dumnezeu spre noi. Vezi, atunci când se aprinde un
foc mare nici pompierii nu mai pot face nimic, ci
oamenii sunt nevoiți să se întoarcă la Dumnezeu și să-L
roage să trimită o ploaie puternică, ca să se stingă. Așa
și văpaia duhovnicească pe care a aprins-o diavolul, e
nevoie numai de rugăciune ca Dumnezeu să ajute.

Toată lumea se îndreaptă spre a ajunge un
singur caz. O încurcătură generală. Nu poți spune: *Într-o
casă s-a stricat puțin fereastra, sau altceva, să o repar.* Toată
casa este în dezordine. S-a stricat tot satul. Situația a
scăpat de sub control. Numai de sus mai e nădejde, la
ceea ce va face Dumnezeu. Acum e vremea ca
Dumnezeu să lucreze cu șurubelnița, cu mângâierea
mâinii Sale ca să repare. Lumea are o rană care s-a
îngălbenit și trebuie spartă, dar încă nu s-a copt bine. Se
coace răul ca atunci în Ierihon (Iisus Navi 6,24) când a
fost gata pentru dezinfecție. (*Va urma*)

Paradoxala ortodoxie

Nicolae STEINHARDT „Jurnalul fericirii”

Ni se cere să avem simțul tragic și eroic al existenței.

Și să nu ne luăm în tragic.

Să ieșim din noi, să nu ne gândim la noi.

Și să fim nepăsători la ale lumii.

Să considerăm fericirea drept prima noastră datorie.

Și să nu uităm că prima datorie a creștinului este să știe
a suferi.

Să fim curajoși și îndrăzneți.

Și să fim blânzi și smeriți cu inima.

Să nu scoatem sabia.

Și totuși să fim ai Unuia care n-a venit să aducă pace pe
pământ ci sabie și foc; dihonie și despărțire între fiu și
tată, între fiică și mamă, între noră și soacră.

Să nu ținem la viață. Să fim gata oricând să o jertfim,
defăimând deșertăciunile.

Și să avem drept scop dobândirea vieții veșnice.

Să nu căutăm mântuirea în moarte sau neant, ci
păstrând modesta condiție luptătoare a omului.

Și să ne purtăm ca prinții, să fim desăvârșiți, să ne
îndumnezeim.

Să vedem în creștinism rețeta perfecte fericiri.

Și totodată doctrina torturării ființei de către un Creator
hotărât să ne vindece de cele ale lumii.

SFÂNTA LITURGHIE (III)

Episcopul NICODIM

Ce trebuie să faci în biserică

După ce ai intrat în biserică, faci trei închinăciuni și zici în gând:

Intra-voi în casa Ta, închinamă-voi întru biserică Ta cea sfântă, întru frica Ta, Doamne; povățuiește-mă întru dreptatea Ta, pentru vrăjmașii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea.

Apoi, după ce ai încredințat preotului darurile și pomelnicul tău, mergi cu bună cuviință de te închină și sărută icoanele: a Mântuitorului, a Maicii Domnului, a sfântului în numele căruia este zidită biserică și a sfântului care se sărbătorește în acea zi. Dacă însă a început Sfânta Liturghie, nu mai săvârși acum închinarea la icoane, rămânând să faci aceasta la sfârșitul slujbei.

Totdeauna, locul de sub

preotul cu Sfânta Evanghelie și cu Cinstitele Daruri. De asemenea, de la ușă și până la Sfântul Altar, prin mijlocul bisericii rămâne un culoar; la stânga acestuia se așază femeile, iar la dreapta lui, bărbații.

După ce ți-ai ales locul, rămâi acolo până începe Sfânta Liturghie și în tot timpul ei, fără să vorbești cu cineva, fără să râzi și fără să faci vreun zgomot, ci numai urmărind cu ochii tăi și cu mintea ta Sfânta Slujbă și înălțând și tu, în cugetul tău, împreună cu slujitorii bisericești, rugăciuni, cereri și mulțumită lui Dumnezeu, închinându-te, plecând genunchii la pământ și altele.

Toate aceste gesturi, pe care Sfânta Biserică ne-a învățat să le facem la rugăciune se potrivesc cum nu se poate mai bine cu cugetele și simțămintele de care trebuie să fie pătruns creștinul când vorbește cu Dumnezeu prin rugăciunea sa. Așa de pildă, prin aplecarea capului arătăm dorința ce avem, când ne rugăm, de a fi sub acoperământul și umbrirea darului dumnezeiesc; prin plecarea genunchilor arătăm smerenie înaintea lui Dumnezeu; semnul crucii ni s-a poruncit să-l facem pentru ca necontenit să ne aducem aminte de

acea Cruce pe care a fost răstignit Domnul nostru Hristos, pentru noi și pentru a noastră mântuire, și pentru ca să arătăm că toate rugăciunile noastre le facem în numele Lui.

FERICIȚI CEI PRIGONIȚI

Noi, bă, suntem hristosul lumii ...

O singură dată a mai avut o discuție pe această temă cu un inspector. Acesta venise de la București. S-a oprit la patul lui Valeriu și l-a întrebat:

- Cum te cheamă, deținut?

- Să trăiți, domnule inspector, sunt deținutul Valeriu Gafencu, a răspuns el cu formula obligatorie.

- Aha! A exclamat politrucul privind-l cenușiu.

- Domnule inspector, vă rog să ne acordați drepturile pe care le-au avut și deținuții comuniști aici! (Tg. Ocna – n.red)

- Noi nu vom repeta greșelile trecutului, a răspuns sec inspectorul. Umanismul nostru nu se aplică reționarilor.

- Domnule, a continuat Valeriu, aici suntem oameni bolnavi, neputincioși, zilnic moare câte unul dintre noi și pe lângă toate acestea suntem supuși amenințării cu teroarea și tortura.

- Cum îndrăznești să vorbești astfel cu mine? Nu pricepi că nu vrem să facem din voi eroi? Vom face din voi delatori, iar din nevestele și surorile voastre prostituate!

Valeriu era adânc îndurerat și a răspuns:

- Păcatele lumii acesteia trebuie ispășite. Noi ispășim aici multe păcate. Cu toții însă suntem în mâinile lui Dumnezeu.

- Ești un bandit mistic! Aici vei muri! Să nu crezi c-o să scapi cu viață! Așa cum ești, va trebui să primești reeducarea!

- Așa cum sunt este o binefacere, a răspuns Valeriu, căci nu voi rezista mult, sunt suficiente câteva lovituri ca să mă doaboare.

- Du-te dracului! A urlat inspectorul. Vom avea grijă să mori încet, chinuit, până ce vei renunța la Hristosul acela cu care vrei să ne sperii. Pe El și pe tine, pe voi toți vă urâm, bă, și vă vom distruge! Aici s-a terminat cu Hristos, și Cel mort și Cel înviat! Vom avea grijă ca generațiile următoare să nu mai știe minciunile Lui și ale voastre. Noi, bă, noi suntem hristosul lumii acesteia!

- Dumnezeu să vă ierte, domnule, a răspuns Valeriu și a plecat capul în rugăciune așteptând porunca să fie zdrobit.

Dar n-a fost atunci. Calvarul lui a mai durat o vreme.

SFINȚI ROMÂNI

Sf Ierarh Leontie de la Rădăuți (1 iulie)

Sfântul Leontie s-a născut la începutul sec. al XIV-lea, în orașul Rădăuți. Sfântul iubea de mic slujbele bisericești, ținea posturile, practica rugăciunea în taină și se simțea

oamenii, mai și orfani, cu hrana și Pentru aceea toți, fiind bătrân”.

legat de toți ales de copii mici care împărțea bucuriile vârstei. era iubit de către socotit un „copil

a fost tuns în cu numele de

mânăstirea Bogdana. La scurt timp se va retrage în sihăstrie, în

codrii Rădăuților, pe valea Putnei. Acolo se aflau câțiva

călugări vestiți, care i-au fost povățuitori și părinți

duhovnicești tânărului Lavrentie.

În jurul chiliei Cuviosului Lavrentie au început să se

adune ucenici iubitori de viață sihăstrească, iar mai târziu

cuviosul a acceptat, și a construit într-o poiană o mică

biserică de lemn, pe care a sfințit-o mitropolitul Iosif

Mușat. Cu această ocazie, Cuviosul Lavrentie a fost

hirotonit ieromonah, și numit egumen al primei sihăstrie

înființate în nordul Moldovei, cunoscută sub numele de

„Schitul lui Lavrentie” sau „Schitul Laura”. Auzind

domnitorul de viața și faptele minunate ale Cuviosului

Lavrentie, împreună cu mitropolitul Sucevei și cu tot

clerul, l-au ales pe acesta ca întâistătător în scaunul

episcopal de la Rădăuți.

Ajungând la vârsta bătrâneților, s-a retras din

scaunul episcopal la schitul său unde cuviosul a ajuns la

măsura desăvârșirii, cunoscând cele viitoare și vindecând

multe boli și suferințe omenești. Cunoscându-și mai

dinainte și sfârșitul său, a cerut să fie tuns în marele și

îngerescul chip al schimniciei, primind astfel numele de

schimonahul Leontie. A fost înmormântat de ucenicii

săi în biserica de lemn a schitului, iar la mormântul lui se

săvârșeau multe și minunate vindecări de boli.

După un timp, sfintele moaște au fost strămutate în

catedrala din Rădăuți, în partea dreaptă a naosului.

Zilnic veneau la ele mulți credincioși, care primeau

vindecare de boli și ajutor în neazuri, astfel că vestea

despre Cuviosul Leontie se răspândise chiar și peste

hotarele Moldovei, fiind menționat și de ieromonahul

Zaharia Kopâstenski, în cartea sa numită *Palinodia*.

În anul 1639 o ceată de tâlhari veniți de peste hotarele

de nord ale Moldovei, a intrat în orașul Rădăuți noaptea

și l-au prădat, printre alte lucruri furate aflându-se și

racla cu sfintele moaște ale Cuviosului Leontie, care de

atunci nu au mai fost găsite.

Sf. Mc. Epictet și Astion (8 iulie)

Potrivit actului lor martiric, păstrat astăzi doar într-o copie din sec XV, aflată în arhiva bisericii Mântuitorului din Utrecht, ei au pătimit în anul 290, ca urmare a persecuției dezlănțuite de împăratul Dioclețian (284-305). Tot în legătură cu martiriul lor, se face pomenirea primului episcop al Tomisului, Evangelicus, care a venit la Halmyris în vremea aceea.

Sfântul Epictet era originar din părțile Răsăritului. Învrednicindu-se de harul preoției, el ducea o viață cu totul curată și evlavioasă, pentru aceasta fiind răsplătit de Dumnezeu cu darul facerii de minuni. Adeseori, prin puterea rugăciunii sale, putea deschide ochii orbilor, vindeca pe leproși și pe ologi și scotea duhurile necurate din cei îndrăciți.

După ce s-au stabilit la Halmyris, preotul Epictet și fiul său duhovnicesc Astion, nepot al senatorului roman Iulian, duc o viață curată, împreună învrednicindu-se de binecuvântările Tatălui ceresc. În urma străduințelor depuse pentru mântuire, și tânărul Astion se va învrednici de același dar al facerii de minuni, ca și părintele său duhovnicesc având o deosebită putere asupra diavolului.

Auzind comandantul Latronius că cei doi au întors pe mulți de la cinstirea zeilor comandantul a poruncit ca la apusul soarelui cei doi să fie arestați și duși la închisoare.

În cursul audierii de a doua zi, cei doi sfinți mărturisesc credința lor în Iisus Hristos, cu puterea Căruia săvârșeau toate minunile de care erau acuzați. Latronianus s-a înfuriat și mai tare și a poruncit ca cei doi sfinți să fie legați, iar carnea de pe corp să le fie jupuită cu gheare de fier.

Unul dintre judecători, pe nume Vigilantius, auzind cum cei doi sfinți mărturiseau într-una pe Hristos în timpul torturilor, s-a mărturisit și el că creștin. Apoi s-a la cei doi sfinți în închisoare, împreună cu toată casa lui, pentru a primi garanția vieții, ucenicii

În a judecată, o cuvântare terminat cu *suntem creștini*”, înfuria extrem

însemnul și devenind și ei Domnului. cincea zi de Epictet a rostit care s-a cuvintele „*Noi ceea ce a de tare pe Latronianus, care a poruncit ca să fie frecate rănile celor doi cu sare și oțet, după care să fie aruncați într-un cazan cu smoolă clocotită. Însă, prin puterea lui Hristos, cei doi sfinți au rămas nevătămați, și de aceea au fost condamnați ca 30 de zile să nu primească nimic de mâncat și de băut.*”

După trecerea celor 30 de zile, văzând că nu îi poate învinge în nici un fel, Latronianus a poruncit, în ziua de 8 iulie, ca cei doi să fie scoși afară din cetate și să li se taie capul. Actul martiric spune că trupurile celor doi

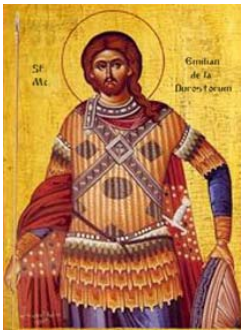

La apusul soarelui, Vigilantius, împreună cu toată casa sa și alți creștini, au venit și au luat trupurile celor doi sfinți martiri, pe care le-au înmormântat într-un loc potrivit. În a 3-a zi de la înmormântare, Astion s-a arătat lui Vigilantius, căruia i-a spus despre sosirea celor doi părinți ai săi în cetate. Întâmpinându-i și găzduindu-i, Vigilantius le-a relatat acestora despre moartea martirică a fiului lor. În urma acestor relatări, cei doi părinți se convertesc la creștinism, fiind botezați de episcopul Evangelicus.

Pentru noi, românii, actul martiric al celor doi martiri are o valoare deosebită deoarece, în afară de cel al pătimirii Sf. Mc. Emilian de la Durostorum, este singurul act cu care se poate mândri literatura aghiografică dobrogeană.

Sf. Mc Emilian de la Durostor (18 iulie)

Emilian, fiul prefectului Sabbatianus, care îmbrățișase cariera militară, a pățimit în timpul persecuției dezlănțuite de împăratul Iulian Apostatul (361-363).

În acea vreme a venit la Durostor vicarul Capitolinus, un aprig persecutor, care se lăuda că toată cetatea aduce ofrande zeilor păgâni. De aceea, a

poruncit să se facă un mare ospăț, la care să fie chemate toate căpeteniile sale.

În timpul petrecerii, Emilian, umplându-se de râvnă pentru Dumnezeu l cel adevărat, a luat un ciocan și a intrat în capiștea idolească din acel oraș, unde a sfărâmat toți idolii care se găseau acolo, a răsturnat altarele, a doborât sfeșnicele și a vărsat toate vasele și jertfele cele idolești, după care a plecat de acolo, nefiind aflat de nimeni.

Văzând că oștenii arestaseră și chinuiau un țăran, Emilian a ieșit înaintea ostașilor, spunându-le că el era făptașul căutat de ei.

După ce a mărturisit și în fața lui Capitolinus care este adevăratul Dumnezeu, a fost aspru bătut cu vine. Neîncetând a-l mărturisi pe Hristos, Sfântul a răbdat cu bărbăție toate acele chinuri. Văzând Capitolinus că Sfântul este de neînduplecat, a poruncit ca Sfântul să fie luat și dus în afara cetății, unde să fie aruncat în cuptor. Aruncat fiind în foc în timp ce se ruga, a ieșit de acolo nevătămat, după care s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci, și și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, la data de 18 iulie 362.

Femeia lui Capitolinus, care în taină era și ea creștină, i-a cerut acestuia să o lase să ia corpul Sfântului mucenic, care era neatins de foc, pentru a-l putea

îngropa după cuviință. Astfel, după ce creștinii au uns cu evlavie trupul Sfântului, l-au dus la locul numit Gedina (Gizdina), ca la trei stadii de cetatea Durostor, unde l-au și îngropat.

Sfântii Cuvioși Partenie și Rafail de la Agapia Veche (21 iulie)

Cuviosul Partenie a viețuit în Munții Agapiei în veacul al XVII-lea. Sf. Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei, îl numără pe Cuviosul Partenie printre sfinții români cărora le-a văzut viața și traiul.

Tradiția spune despre el că a sihăstrit în muntele Scaunele, după pilda părinților de odinioară. Nevoința lor era aceasta: ziua se rugau în singurătate, mai ales cu Psaltirea, pe care o știau pe dinafară, iar la apusul soarelui, gustau puțin din pâine și legume fierte, după care toată noaptea se nevoiau rugându-se cu mintea (rugăciunea lui Iisus), iar cu mâinile împletind coșuri. Așteptau doar câte puțin când oboseau, în lavițe (scaune), așezate între trunchiurile de brazi. Această nevoiță continua fără întrerupere până dimineața. Ucenicii duceau coșurile la târg, unde le vindeau, iar cu banii astfel câștigați, cumpărau hrană și cele necesare traiului pustnicesc. De la aceste scaune muntele și poiana primit numele de Scaune.

Acest dumnezeiesc bărbat este numărat în rândul egumenilor Agapiei. Mulți călugări și pustnici s-au mântuit prin rugăciunea și povățuirea sa blândă. Avea darul tămăduirii și îndrăzneală la rugăciune înaintea lui Dumnezeu. Potrivit unor tradiții, scotea și demoni din oameni. Pentru viața sa sfântă, dintotdeauna a fost cinstit de călugări și de credincioși.

Mărturie a viețuirii sale sfinte și minunate este și faptul că, după moarte (1660), trupul fiindu-i dezgropat, după rânduiala strămoșească, a fost găsit nesticat. Se spune că se făceau minuni la mormântul său. Cu adâncă evlavie și nădejde veneau să se închine la sfintele sale moaște călugări și credincioși de pretutindeni. Sfintele moaște ale Cuviosului Partenie au fost tănuite, poate, odată cu ale Cuviosului Rafail.

Cuviosul Rafail s-a nevoit în străvechiul așezământ călugăresc Agapia din Deal, în veacul al XVI-lea. Acesta a fost cinstit încă din secolul al XVII-lea, mai ales în Moldova, ca unul dintre sfinții români mai mari, ale cărui sfinte moaște le-a căutat, spre a le săruta, însuși Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei. Sfântul Rafail s-a născut, după unele izvoare, în satul Bursucani, din ținutul Bârladului, fiind fiul unor părinți virtuoși. (continuare în pag. 8)

O ISTORIE A ORTODOXIEI ROMÂNEȘTI

Bisericile rupestre din România (III)

Din vol. În absida altarului de *Silvia Păun*

În Muntenia, de un interes aparte este complexul rupestru monahal, de astă dată montan, din Cotul Carpaților, județul Buzău, din zona Aluniș, Nucu, Găvanele, ce cuprinde circa 30 de sihăstirii (unele săpate la o înălțime de 3 m, cum este cea a lui Dionisie Torcătorul). Ele demonstrează puterea credinței omului în ajutorul lui Dumnezeu pentru a rezista izolat, în chilie de piatră, chiar și în cele șapte luni reci.

Altele au asigurat și rolul de biserică, cum este Peștera lui Iosif din Masivul Crucea Spătarului cu sala mai alungită (de 6 x 2m) și cu o firidă frontală de 0,60 x 0,60, fiind precedată de un pridvor de lemn, după scobitura de contur trapezoidal prezentă în peretele exterior. În satul Aluniș, pe Culmea Martiriei, în biserica "A" (care prezintă pe peretele din dreapta ușii de intrare, sub fereastră, o inscripție nedescifrată încă), regăsim absida ovoidă de 2,55 x 3,20m, folosită și azi. Ansamblul prezintă și mărturii incizate, din epoca fierului, după Prof. Vasile Boroneanț, mai ales în Peștera "Fundul Peșterii" (unele de tip "akinakes") de la Nord-vest de satul Nucu.

Trecând apoi în județul Argeș, pe malul stâng al Râului Doamnei, ni se oferă la Corbii de Piatră un alt exemplu rupestru, preistoric, pe care, din anul 1918, Nicolae Iorga și Vasile Pârvan îl considerau cu o vechime de peste 10000 ani, exemplul ce demonstrează concepția unitară și vechimea intervenției antropice în întreaga zonă. Este vorba de biserica mănăstirii rupestre numită a "Jgheabului", ce prezintă două abside de altar, ovoide, despărțite printr-un pilon central. Absidele sunt înălțate cu două trepte față de trapeză a cărei fațadă de Vest, zidită, este considerată datând de la 1380. Biserica păstrează cea mai veche pictură din țara Românească. Altarul dublu, la o singură navă, se regăsește și în Bulgaria la Bisericile din Saborenata Tarecva și Tarcrata, din secolul al XIV-lea.

Absidele rupestre ale Mr. Corbii de Piatră se înrudesc tipologic cu cele din Bizanț sau Siria, mai ales cu cele din Cappadocia, de pe promotoriul văii Gorene, din peretele aproape vertical al monoliților de tuf ale platoului anatolian.

Interesanta sinteză privind bisericile rupestre din Cappadocia al arh. Lucia Stoica (în rev. Arhitect nr.1/1999) ne oferă planul a 3 asemenea biserici cu altare triple la o singură navă, ale căror abside prezintă o mare analogie cu absidele Bisericii Jgheabului din Corbii de Piatră. Prezența intervenției antropice din Cappadocia este apreciată la peste 2700 de ani. Înrudirea însă cu absidele din Corbii de Piatră este evidentă, mai cu seamă în exemplele malteze cu mult mai vechi (circa 6000 de ani), de la Zebbug, sau cele de 4800-5200 de ani ale mormintelor colective subterane din Xemxija, din insula Gozo, ori cu cea a Hypogeului din Salfieni, din insula Malta. Aceste structuri au stat la baza celor ale templelor supraterane, dintre care templele malteze megalitice sunt considerate cele mai vechi.

Cuviosul Rafail (urmare din pag. 7)

Cuviosul vine la Agapia cu dorința de a urma calea cea strâmtă și mult bătătorită de sihăstirii cei din veac. Mult s-a minunat văzând viața de aspră nevoiță, rugăciunea și tăcerea părinților agăpeni. Dar mai mult a fost cucerit de duhul dragostei celei nefățarnice.

După îndelungă ispitire în ascultare, ucenicul a luat pe umerii săi jugul cel bun al lui Hristos și, îmbrăcându-se în chipul cel monahicesc, a primit numele de Rafail care se tâlcuiește „Dumnezeu aduce vindecare”. După un timp, fericitul Rafail, asemenea unui vultur în înălțimi, s-a însingurat în inima muntelui. Dar Dumnezeu cel iubitor de oameni, Care vrea mântuirea tuturor, a rânduit ca el să fie îndrumător al fraților din obște, căci, prin viața sa îngerească și prin înțelepciunea cea mai presus de fire, pricinuia tuturor uimire. În Condica Sfântă și în pomelnicele vechi este numit Fericitul Stareț Rafail. După trecerea din lumea aceasta, ucenicii, cunoscându-i viața și nevoițele (se spune că se făceau minuni la mormântul său), i-au dezgropat trupul pe care l-au aflat plin de slavă dumnezeiască și bine mirositor. A fost așezat în biserică spre închinare. Odoare de mare preț era pentru Moldova, căci veneau credincioșii să se închine la sfintele sale moaște, mai ales la hramul Mănăstirii Neamț, când avea loc pelerinajul la Mănăstirile Neamț, Agapia și Secu. La Agapia Veche acest pelerinaj continuă și azi, cu toate că trupurile întregi ale sfinților sunt tănuite.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

De ce a mai creat Dumnezeu lumea dacă deja crease lumea nevăzută, cerurile, unde îngerii Îl slăveau? La ce l-a mai creat pe om dacă știa că va cădea în păcat?

Savatie Baștovoii (În vol. „A iubi înseamnă a ierta”) : (...) Sfântul Grigorie de Nyssa zăbovește în special asupra acestui amănunt: că omul, cea mai minunată făptură din univers și singura zidită după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, n-a fost făcută chiar dintâi, ci la urmă de tot. Chiar după ce s-au făcut ierburile și pomii, apa, copacii, florile. Zice: „De ce a făcut așa Dumnezeu, de ce nu a respectat o ierarhie?” Păi tocmai pentru că toate au fost făcute pentru om! (...)

Deci toate acestea le-a pregătit și le-a întins înaintea omului atunci când a voit să-l invite în lume. L-a adus ca pe un fiu de împărat în acest univers atât de minunat, special zidit și adus din neființă la ființă pentru el. Tocmai aici se vede marea iubire a lui Dumnezeu, că, după toate acestea, Dumnezeu i-a dăruit omului, căruia i-ar fi fost suficiente toate darurile văzute și nevăzute, care i-au fost încredințate, până și chipul și asemănarea Sa. I-a dăruit puterea de a iubi, puterea de a contempla veșnicia și frumusețea, lumina cea necreată și veșnică, i-a dat libertatea de a-și urma gândul, oricare ar fi el, i-a dat puterea să aleagă...

Ei, și-acest om, cu toate acestea, se desparte de Ziditorul său, Îl vinde, Îl trădează, până la urmă Îl răstignește. Și iarăși zic: dacă Dumnezeu n-ar fi știut, n-ar fi fost atoateștiutor și înaintevăzător, am fi putut înțelege. Dar Dumnezeu știa că omul Îl va vinde. Mitropolitul Antonie al Surojului (...) a rostit o omilie în care vorbește nu atât de spre credința omului în Dumnezeu, despre care vorbim atâta, ci despre credința lui Dumnezeu în om. Câtă credință a avut Dumnezeu, câtă încredere a avut în noi atunci când ne-a zidit și totodată știa că noi îl vom vinde! Câtă dragoste! Câtă nădejde că noi până la urmă ne vom întoarce!

Și dacă Dumnezeu, în atotputernicia Sa, ne-ar fi mișcat cursul vieții, gândurile noastre despre Sine, am mai fi înțeles această nădejde a Lui și încrederea pe care a pus-o în noi. Dar nici aceasta nu face! El ne lasă să venim liberi către El. Cu atâta gingășie se apropie de făptura Sa, de om, cu atâta respect, cu atâta evlavie am putea spune, încât își lasă pe cei mai strălucitori sfinți, de exemplu pe Prorocul David, despre care spune: „Am aflat pe David, bărbat după inima Mea” , (...) să cadă într-un păcat așa de rușinos și așa de urât cum este violul. (...)

Dumnezeu nu a intervenit să oprească gândul prorocului și să-l întoarcă spre altceva: într-o clipă ar fi pus capăt căderii. Nu s-a atins. Iată pentru ce este

minunat Dumnezeu: că, toate știindu-le dinainte, Și-a pus atâta nădejde și dragoste în noi, ne-a chemat, ne-a așteptat și, uitați-vă, omul, în persoana Maicii Domnului, care este cea mai mare între oameni, cea care s-a ridicat deasupra puterilor nevăzute pe care Dumnezeu le-a zidit înainte de a fi zidit lumea, a devenit „mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât Serafimii”.

Ei, pentru aceasta l-a zidit Dumnezeu pe om: pentru că știa că vor fi și Maica Domnului și sfinții, care vor birui și vor sfărâma trufia vrăjmașului diavol care s-a lăudat împotriva Ziditorului, care din invidie a îndemnat pe făptura aceasta atât de minunată care este omul să se lepede de Dumnezeu, să-l trădeze, să-l vândă și chiar să-l răstignească în vremea lui Pilat din Pont. Dar omul, prin Maica Domnului, prin sfinți, a răspuns dragostei lui Dumnezeu și arătat măreția gândului care a stat la începutul venirii noastre din neființă în ființă. A arătat înălțimea omului pe care o vedem în Maica Domnului.

Iată de ce Dumnezeu a adus pe om pe lume. Și sfinții se veselesc astăzi de fața Lui, dar și Dumnezeu se veselește de sfinții Săi, pentru că „minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi”. La aceasta, trebuie să știm, suntem chemați cu toții. Și dacă există un rost pentru care am apărut pe lume, acela este de a răspunde dragostei lui Dumnezeu și de a reîntoarce la starea pe care a gândit-o Ziditorul nostru, pentru a petrece împreună cu El în bucuria și în lumina, și în dragostea cea nesfârșită, în veci.

Cine sunt cei săraci cu duhul?

Sfântul Velimirovici (În vol. „Răspunsuri la întrebări ale lumii de azi”) Împăratul David a grăit despre sine: *eu vierme sunt, și nu om* – iar împăratul David nu era debil mintal, ci a fost o minte bogată și genială. Fiul lui, preînțeleptul Solomon, a scris: *nădăjduiește către Domnul cu toată inima ta, și pe înțelegerea ta să nu te bizui*. Asta înseamnă a fi sărac cu duhul, și anume a te încredința întreg lui Dumnezeu, iar în sine a nu crede.

Fericit este cel care e în stare a mărturisi fără fățarnicie: *Puterea mea este neputincioasă, înțelegerea mea nevolnică, voința mea șovăelnică – Doamne, ajută-mi!*

Sărac cu duhul este sfântul care, precum apostolului Pavel, poate să spună: *eu de nimic nu știu, fără numai de Hristos!*

Sărac cu duhul e savantul care, precum Newton, recunoaște că neștiința sa este nemărginit mai amre decât știința sa.

Sărăcia cu duhul este antipodul desăvârșit al trufiei și laudei de sine. De prostesca, foarte prostesca trufie și de pierzătoarea laudă de sine a vrut Hristos să ne păzească atunci când i-a lăudat pe cei săraci cu duhul.

De ce se aprinde candela

Sfântul Velimirovici (aceiași volum): În primul rând, deoarece credința noastră e lumină. Hristos a zis: *Eu sunt lumina lumii*. Lumina candelii ne aduce aminte de lumina cu care Hristos luminează sufletele noastre.

În al doilea rând, ca să ne aducă aminte de caracterul luminos al sfântului în fața căruia aprindem candela – fiindcă toți sfinții sunt numiți **fi ai luminii**.

În al treilea rând, ca să ne slujească drept mustrare pentru faptele noastre întunecate și pentru gândurile și dorințele noastre rele, și să ne cheme la calea sfințeniei evanghelice, ca astfel să ne ostenim cu râvnă pentru a împlini porunca Mântuitorului: *așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile voastre cele bune*.

În al patrulea rând, ca să aducem o mică jertfă lui Dumnezeu Care a jertfit totul pentru noi. Un mic semn al marii noastre recunoștințe și luminoasei noastre dragoste pentru Cel de la Care cerem în rugăciune și viață și sănătate și mântuire și tot ce ne poate da numai nemărginita dragoste cerească.

În al cincilea rând, ca să fie o sperietoare pentru puterile cele rele, care năvălesc uneori asupra noastră și la rugăciune și ne abat gândurile de la Făcătorul nostru – fiindcă puterile cele rele iubesc întunericul și fug de orice lumină, mai ales de cea care este închinată lui Dumnezeu și sfinților Lui.

În al șaselea rând, pentru ca să ne dea un imbold la ardere de sine. Precum untdelemnul și fitilul ard în candelă, supuse voinței noastre, așa să ardă și sufletele noastre cu flacăra dragostei în toate pătimirile supuse totdeauna vocii lui Dumnezeu.

În al șaptelea rând, ca să ne învețe că după cum candela nu poate să se aprindă fără mâna noastră, nici inima, această candelă lăuntrică a noastră, nu poate să se aprindă fără sfântul foc al harului Dumnezeiesc, chiar dacă ar fi plină cu toate virtuțile – fiindcă toate virtuțile noastre sunt ca un combustibil, iar de la Dumnezeu este focul ce le aprinde.

*Acolo dormi și tu, arhanghel bătrân,
Tu, Ștefane, sfânt voievoade,
Ce-ai scris strălucirea norodului tău
Cu sânge dușman de noroade.
De sfânta ta dreaptă, de spada ta sfântă
Spun toate poveștile slovei.
Să nu se-nfioare de numele tău
Nu-i frunză în codrii Moldovei...*

Octavian Goga

PRO ȘI CONTRA

Vine Apocalipsa? (III)

Diac. Andrei Kuraev

Aceiași a fost și argumentul altui misionar ortodox (care a slujit multă vreme în China), și anume al Sfântului Ioan Maximovici. El domolea verva apocaliptică a părintelui Serafim Rose: "- Evanghelia a fost propovăduită deja aproape tuturor popoarelor. Înseamnă asta că a început sfârșitul lumii? - Nu, a răspuns Vlădica. Evanghelia lui Hristos trebuie propovăduită mai întâi în toate limbile pământului în tâlcuirea ei ortodoxă. Abia după aceea va veni sfârșitul lumii." După cum vedem, misionarii activi au avut întotdeauna o atitudine mai optimistă decât monahii obisnuiți.

De altfel, acest optimism (îndrăznesc să spun: al nostru) are și temeuri patristice. Din aceleași cuvinte evanghelice referitoare la faptul că propovăduirea Evangheliei în întreaga lume va precede sfârșitul istoriei, Fericitul Teodoret al Cirului a conchis că antihrist nu va putea apărea înainte de eradicarea idolatriei. "Să nu credeți că vrăjmașul se va arăta acum, căci mai întâi va fi nimicită rătăcirea idolatriei, care întârzie (sfârșitul lumii) și se va instaura propovăduirea Evangheliei. Abia apoi va apărea nelegiuitul." După aceeași logică, pentru Cuviosul Efrem Sirul, cea "care întârzie (sfârșitul lumii)" este slujirea jidovească.

În înțelegerea Cuviosului Efrem Sirul, Sfântul Apostol Pavel îi convinge pe temători: suferințele noastre de azi nu sunt un semn al celei de-A doua Veniri a lui Hristos. Mai întâi vom birui, abia apoi vom fi înșelați. Așa că să nu credeți că acum vine ziua Domnului. Mai avem foarte multe de făcut pentru Evanghelie. Și iată că, paradoxal, lenevia misionară a ortodocșilor înlesnește prelungirea istoriei lumii.

Este adevărat că Sfântul Ioan Gură de Aur raporta aceste prorociri ale lui Hristos doar la generația apostolilor și la dărâmarea Ierusalimului. În concepția sa, apostolii trebuiau mai întâi să răspândească Evanghelia în lume și abia apoi va veni sfârșitul Ierusalimului (iar nu al întregii lumi). Dar mai târziu, mitropolitul Ștefan (lavorski) a explicat de ce împlinirea poruncii lui Hristos cu privire la propovăduirea Evangheliei "la toate popoarele" nu poate fi raportată la timpurile apostolilor: "întrucât n-a fost încă propovăduită tuturor limbilor, căci și la răsărit și la apus se află țări multe și mari, în care nu s-a auzit nici urmă de propovăduirea Evangheliei. De aici ni se dă să vedem limpede că încă nu este vremea sfârșitului lumii și nici a venirii lui antihrist. Lumina pământului celui nou, născocită de vremurile de acum, nu a fost cunoscută apostolilor, întrucât știm că era de la oameni, ci s-a născocit cu puțin înainte de vremurile noastre."

Coaliția Orientală (III)

Alexandru HORIA

Mirul cu care Maria Magdalena a uns trupul Mântuitorului are parfumul sfințeniei, păcătoasa din Betania nu vroia să-l ispitească pe Iisus ci să-l slăvească. Mirul creștin este o ofrandă, nu un instrument de ademenire. În schimb, Orientul islamic e seducător prin însăși natura lui religioasă, prin “pactul” lui Mahomed cu plăcerile vieții, cu bucuriile simțurilor. Dar, oare, nu are și Ortodoxia un pact cu simțurile? Nu este și ea, spre deosebire de ritul catolic, foarte senzorială? Ne amintim cuvintele lui Avva Isaia: “simțurile sunt ferestrele bisericii lui Dumnezeu”. Mirosul de tămâie, bogăția vizuală a icoanelor, muzica liturgică, totul se armonizează într-o ceremonie seducătoare. Există deci în tradiția islamică și în cea ortodoxă același fond psihologic, aceeași aplecare spre senzorialitate. Diferența este însă în planul dogmatic. Și acest lucru îl vom analiza într-un capitol viitor.

Să poposim o clipă în universul arab ajuns la maximă înflorire epicureică în perioada celor “O mie și una de nopți”. Capitala plăcerilor orientale era Bagdadul, “orașul ce trăiește la umbra trandafirilor, în văzduhul călduț al primăverii, în mijlocul florilor și al grădinilor, în șoapta dulce a izvoarelor” (A 34-a Noapte). Atmosfera vieții e una de permanentă desfătare. E suficient să citești “Cartea alimentelor” (Kitab al-Agdiya) pentru a înțelege rafinamentul gastronomic al arabilor din acea vreme; mâncărurile conțineau cele mai variate mirodenii: scorțișoară, mosc, piper, nucșoară, ghimber, cuișoare, fistic, mentă etc. Cu cât o mâncare avea mai multe ingrediente și pregătirea ei dura mai mult, cu atât era mai reușită și mai laudată. Această fabuloasă experiență culinară exprima arta seducției pe care a lăsat-o moștenire lumii islamice Mahomed “profetul născător de trandafiri înmiresmați”. Măiestria culinară ascundea un ezoterism, era adeseori un ritual de castă. Orientul de lângă noi, pe lângă vocația războinică, de care ne vorbesc manualele de sitorie, avea și vocația plăcerilor rafinate, a delicatelor ispititoare. Islamul era patria dulciurilor și zaharicelor, populația lui se desfăta cu migdale, șerbeturi, uleiuri de susan, apă de trandafiri, siropuri, miere albă, baclavale care ademeneau simțurile. Interesant de remarcat este că această “dulceață” orientală există și la creștinii răsăriteni dar transfigurată, sau, cu alte cuvinte, spiritualizată, în îndemnurile spre sfințenie: “Bucurați-vă căci dulce e

trupul Domnului nostru Iisus” – zic Sfinții Părinți. Zahărul “culinar” se transformă – în religia Bizanțului – în mierea cuvintelor duhovnicești, delectarea sufletească a luat locul plăcerii concupiscente. Hedonismul tipic oriental se convertește la ortodocși în savoea limbii mistice. *Filocalia* are un vocabular plin de arome și parfumuri expresive. Acest stil înmiresmat îl întâlnim la Anton Pann, scriitorul ironic aparținând culturii laice. Epicureismul său, altoit pe trunchiul credinței creștine, trădează amprenta orientală specifică ortodoxiei sudice unde, precum spune un hâtru poet muntean, “din aceeași făină se face și baclavaua și sfânta prescură”. La noi, ortodoxia dunăreană prezintă cele mai evidente forme de contaminare islamică, în Muntenia existând biserici pe zidurile cărora sunt zugrăvite motive orientale. Această contaminare trădează de fapt o afinitate care se manifestă în ciuda separărilor dogmatice, am putea spune că e vorba de o simpatie de ordin estetic. Asemănările la nivel expresiv leagă cele două lumi și, îndrăznesc să afirm, estompează conflictul religios. Ortodoxia și Islamul colaborează “temperamental” ei sunt doi vecini care își împletesc tradițiile. (*Va urma*)

Cele nouă ceruri

N. Steinhardt (Jurnalul fericirii)

În primele trei ceruri domnește și lucrează Dumnezeu Creatorul, Atotfăcătorul și Atotțitorul, Marele Anonim al lui Bлага, Marele Ceasornicar al lui Voltaire, Marele Arhitect al Francmasonilor. De la cerul al patrulea în sus și până la al șaptelea, sălășluiește dreptul Judecător, cel care înfricoșează, Legiuitorul Vechiului Testament, Dumnezeu dreptății aspre. Începând din cerul al șaptelea se dezvăluie – celor ce le este dat – neașteptate secrete finale. Numai că, spre deosebire de ce cred inițiații guenoniști, teosofi, antroposofi, spiritualiști ori oameni pozitivi cu idei largi, ori ateștii de nuanță agnostică, divinitatea din carul al nouălea nu este o „forță” sau „o energie” cât mai impasibilă și mai impersonală, un ascuns coordonator sau constructor, ci este Dumnezeu cel cu barbă albă, blând și bun, Dumnezeu copilăriei celei mai îndepărtate și al colindelor, al cozonacilor, colinduțelor și turtelor, al celor mai frumoase seri de Crăciun, cel din Dickens și din *Bibliothèque Rose*.

Aici stă Hristos, Mângâietorul și Odihniturul, care ne-a făgăduit că ne va tămădui de rele, scârbe, păcate și dureri, la care se gândesc eroii lui Cehov din *Unchiul Vania*. (*Ne vom odihni, unchiule Vania...*) Dumnezeu cel mai de sus, final, din taina tainelor și sfânta sfintelor nu este câtuși de puțin cel abstract, (*continuare în pagina 12*)

nu e Creatorul rece, nu e Brahma necuprins și neschimtabil, nu e cugetătoare zeitate a gnosei, depășind eonii. Și-n acest al nouălea cer, nelocuit de Brahma, desigur că nu mai domnește seriozitatea pământeană; nici urmă de această așa-zisă seri-

ozitate a pedanților, conștiințioșilor, fariseilor și contabililor. Serioși în lume ni se cere a fi în înțelesul de virtuoși, cinstiți, atenți la durerile altora; dar nu mohorâți și nu executori nemiloși ai regulamentelor trecătoarelor împărății și efemerelor prefecturi de poliție. Călugării sunt voioși – de ochii lumii se abțin să o arate în public, dar purtarea lor arcană e alta –, acrii sunt dracii și funcționarii –, iar în cer, pun rămășag, nu mai există decât zburdălnicie. Cum de-ar putea fi altfel, de vreme ce Mântuitorul ne spune limpede că acolo nu pătrunzi dacă nu ești ca pruncii. Oare „serioși” sunt pruncii de o neastâmpărată veselie?

(...) De la al treilea în sus, lucrurile se schimbă. Orice urmă de contabilitate dispare. Suim spre Hristos. Galaxiile și eonii rămân cumiți în urmă. Începe greul urcușului. Vămile se întesesc. Pentru ca să trecem de la Creator la ideea Treimii, la realitatea unei divinități nu numai atotputernică și ordonatoare, ci mai ales bună, îngrijorată de soarta fapturilor; iubitoare de oameni până la jertfă, izbăvitoare și consolatoare. Creștinismul nu e numai o religie care se închină unui Făuritor, ci și crede nebunește într-un Mântuitor care pe sine S-a dăruit, din dragoste lumii. Losski spune că nu monoteist e creștinul, ci credincios al unei religii trinitare. El, creștinul, intră în alt domeniu decât al monoteismului moralist, drept ori sistematizat.

Pe măsură ce urcăm scara cerurilor, privilegiile sunt mai neașteptate. Printre constelații și roiuri de galaxii, stele *novae*, pitice și albe, uitând de predici mânioase, volume de teologie și argumente apologetice, depășind izvoare veșnice de hidrogen – reglate de spiritul profesorului Hoyle – lăsând în urmă judecători, constructori, socotitori, profeți, gravi filosofi, și geometri neeuclidieni, sufletul urcă mereu mai sus, curățindu-se până la stația terminus: locul de lumină și verdeță, pajiștea înflorată, mișunând de căței mici și dolofani și de pisicile albe cu fundă, acolo unde răsună acordurile divertismentelor lui Mozart și se ostenesc îngerii cu

aripi ai lui *Lilium* să ofere neconținut dulcetuși și șerbet, acolo stă Dumnezeu cel adevărat, al păruncilor lăsați – în sfârșit – să vină, oricât de bătrâni de ani sau de împovărați de grele amintiri, să vadă: pe Tatăl cu barbă albă, la mijloc, pe Hristos purtător de stigmate și cruce în dreapta, pe Duhul curățitor și alinător în stânga.

Într-însul găsize poporul românesc cea mai deplină și mai curată icoană a sufletului său: cinstit și harnic, răbdător fără să uite și viteaz fără cruzime, strașnic în mânie și senin în iertare, răspicat și cu măsură în grai, gospodar și iubitor al lucrurilor frumoase, fără nici o trufie în faptele sale, care i se par că vin printr-însul de aiurea și de mai sus.

N. Iorga Ștefan a fost din belșug înzestrat cu toate calitățile pentru plăsmuirea unor asemenea zări împărătești de largă respirație istorică. Nicio altă epocă sau moment din trecutul nostru nu ne dăruie un așa de intens prilej de a simți aroma măreției, până la care ar fi putut crește istoria românească.

Lucian Blaga

PROGRAMUL LITURGIC

Duminica și în zilele de sărbătoare se oficiază:

8:30 Utrenia

10:00 Sfânta Liturghie

Sâmbătă:

8:00 Utrenia, Sfânta Liturghie și Pomenirea morților

17:00 Vecernie

Vineri:

8:30 Sfințirea apei, Utrenia, Sfânta Liturghie și Sfântul Maslu

17:00 Vecernie și Acatist

În ajunul sărbătorilor:

17:00 Vecernie și Acatist

Email – paulghitiu@gmail.com

Tel: 0744530615; 0728873269 Fax: 0213163685

Responsabil tipar – Pr. Ciprian MATEȘ

Coordonator – Paul GHITIU

Revista poate fi acum citită și pe www.sfvineri.ro

